

ШАБАНИ Фатон¹

ЕВРОПСКО ДРУШТВО

Апстракт: Европското друштво (ЕД) или како што е општопознато под латинското име *Societas Europaea* - SE е нова алатка во сферата на европското компаниско право, која беше воведено и регулирано преку заедничката европска нормативна регулатива. Оваа регулатива вклучува две тесно поврзани инструменти: Регулацијата за Статутот за европското друштво и Директивата за учеството на вработените во управувањето. Иако овие две инструменти имаат за цел основањето и управувањето со друштвата со европска димензија, ЕД сепак е објект на мешано правно уредување, затоа што за многу прашања овие две инструменти решението го упатуваат кај националните закони на државите-членки каде ЕД го има регистрирано своето седиште. Оваа флексибилност може да се види во внатрешната организациска и функционална структура на ЕД, каде европската регулатива освен општото собрание на акционерите како одлучувачко тело, формата на управување им ја остава на самите основачи да одлучат кој систем ќе го изберат: едностепениот систем или двостепениот систем на управување, но исто така, поставувајќи и условот на учеството на вработените што треба да се обезбеди во секое ЕД.

Клучни зборови: *Европското друштво, Регулацијата за Статутот за европското друштво*

* * *

SHABANI Faton

EUROPEAN COMPANY

Abstract: The European Company is a legal instrument based on European Community law that gives companies the option of forming a European Company – known formally by its Latin name of *"Societas Europaea"* (SE). A SE can operate on a European-wide basis and be governed by Community law directly applicable in all Member States. The legislation on European

¹⁾ Авторот е Асистент-соработник на Правниот факултет при Државниот Универзитет во Тетово и докторанд на програмата Деловно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје. Контакт: fatton.sh@gmail.com.

Companies is established by two pieces of legislation, namely a Regulation (directly applicable in Member States) on the Statute for a European Company and a Directive (which will have to be implemented in national law in all Member States) supplementing the Statute for a European Company with regard to the involvement of employees. Although these two instruments aimed the establishment and management of companies with an European dimension, the SE however, is subject to mixed legal regulation, because the resolution of many issues both instruments address to national laws of Member States in which the SE is registered. This flexibility can be seen also in the organization and function of internal structure of the SE, where the European norms, except the shareholder's meeting as decision-making body, leave the decision on governing issue founders themselves, which system will they choose: single-tier or two-tier system, but setting the condition that the employee participation should be established in every SE.

Key words: *The European Company, Regulation on the Statute for a European Company*

* * *

1. Основањето на ЕД

Во 70-тите години на минатиот век, ЕД беше замислено како алатка за економска концентрација. Овој концепт постоел до Предлог регулативата од 1989 година. Потоа, Европската Комисија, пошироко ја отвори можноста за основање и работење на ЕД. Сепак, природот кон воспоставување на оваа друштво останува тесно дефинирано. Се вели така, затоа што секогаш е предлагано дека основањето на ЕД треба да биде дозволено само за одредени тела на европските друштва и преку одредени процеси, што значи дека само правните лица, односно само трговските друштва можат да основаат европско друштво. После долгите дискусии, дадените предлози и расправијата околу нив, на 8 октомври 2001 беше донесено правната рамка за ЕД, и тоа: Регулацијата за ЕД² и Директивата за учество на вработените во ЕД.³

Имајќи го статусот на акционерско друштво, во случај на основање на ЕД, треба да се има предвид минималниот износ на основната главнина, кое според Статутот за ЕД е во износ од 120.000 евра. Овој износ на основната главнина е во спротивност со минималниот износ потребен

² Council Regulation (EC) No 2157/2001 of 8.10.2001 on the Statute for a European company (SE) (OJ L 294, 10.11.2001).

³ Council Directive 2001/86/EC of 8 October 2001 supplementing the Statute for a European company with regard to the involvement of employees (OJ L 294, 10.11.2001).

според Предлог Регулативата од 1970 година, кој беше во износ од 500.000 евра, но и со верзијата од 1975 година според која беше во износ од 250.000 евра.⁴ Ваквото актуелно решение кое се однесува на минималниот износ на основната главнина, го одразува решението за да се соочи со финансиските бариери, така и “*малите и средните претпријатија да можат да основаат ЕД*“, и исто така, ЕД да ја прават форма достапна за една поширока категорија на заинтересани друштва.

Основањето на ЕД е ограничено на четири основни начини. Секоја алтернатива одразува основно барање да постои меѓуграничниот или меѓународниот елемент. Правилата што ги уредуваат различните методи на основање на ЕД, се комплицирани и можеби не секогаш во согласност едни со други. Пред сè, нивниот ограничен карактер беше предмет на многу критики во минатото.⁵

1) Спојување. ЕД може да се основа со спојување на најмалку две акционерски друштва регистрирани во две различни држави-членки.⁶ Одредбите на Регулативата за ЕД што го уредуваат основањето на ЕД со методот на спојување, личат на правилата содржани во *Third Directive on Mergers*⁷ и *Tenth Directive on cross border mergers*.⁸ Според овие правила на Регулативата за ЕД, во случај на спојувањето на акционерските друштва ќе се применуваат општите правила за спојување предвидени со законските одредби на државата каде се регистрира ЕД што е основана со спојување, но имајќи ја во предвид и *First Council Directive 68/151/EEC*⁹ кога ЕД треба да се објави. Одредбите се детални и технички, но што е поважно, ЕД може да биде основана преку спојување на две или повеќе акционерски друштва на различни држави во една нова ЕД, сè додека најмалку две од нив се регистрирани во различни држави-членки. Со уписот во регистарот на спојувањето, престанува да постојат друштвата што се спојуваат,

⁴ Michael Gold, Andreas Nikolopoulos, Norbert Kluge, *The European Company Statute: the new approach to corporate governance*, Bern: Peter Lang, 2009, стр. 9.

⁵ Mads Andenas and Frank Wooldridge, *European comparative company law*, New York: Cambridge University Press, 2009, стр. 394.

⁶ Членот 2, ставот 1 од Регулативата за ЕД.

⁷ *Third Council Directive 78/855/EEC on 8 October 1978 - Concerning mergers of public limited companies* (L 295, 20.10.1978. Измени и дополнувања: *Council Directive 2006/99/EC of 20 November 2006* (OJ L 363 137, 20.12.2006); *Directive 2007/63/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007* (OJ L 300 47, 17.11.2007).

⁸ *Tenth Directive 2005/56/EC of 26 October 2005 – On cross-border mergers of limited liability companies* (OJ L 310, 25.11.2005).

⁹ *First Council Directive 68/151/EEC of 9 March 1968 – On co-ordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others* (OJ L 65, 14.3.1968). Измени и дополнувања: *Directive 2003/58/EC of the European Parliament and of the Council of 15 July 2003* (OJ L 221, 13.4.2003); *Council Directive 2006/99/EC of 20 November 2006* (OJ L 363 137 20.12.2006).

додека новото друштво заснована како резултат на спојувањето – ЕД, е универзален правен сукцесор на тие друштва, а акционерите на друштвата кои се спојуваат стекнуваат акции во основаното ЕД. Ефектот на оваа форма на основање на ЕД, не е само да се обезбеди алатка за создавање на ЕД, но исто така и средство за постигнување на прекугранично спојување, една трансакција којашто општо земено не е на располагање од законите на државите-членки.¹⁰

2) Холдинг друштво. Втората форма на основање на ЕД е основањето преку формирање на холдинг друштво од најмалку две акционерски друштва на две различни држави-членки на ЕУ,¹¹ или кои имаат најмалку две години подружница уредувана со правото на една друга држава, или подружница што се наоѓа во друга држава-членка. Основањето на ЕД преку формирање на холдинг друштво бара следење на одредена постапка: органите на управување составуваат предлог на условите, како и одреден процент на акциите на основачките друштва (намалувањето на акционерскиот капитал на акционерите на овие друштва и бројот на акциите на акционерите, а за возврат добиваат акции во европското холдинг друштво – ЕД, што претставува и износот на акциите на акционерот во тоа друштво) со акциите на основаното ЕД (основната главнина на тие друштва во ЕД), што не може да биде помал од 51% од акциите со право на глас; учество на ревизорите за време на формирањето (особено за контрола на размена на акциите) и одобрување на планот од страна на собранието на друштвото.¹²

3) Заедничко друштво. Основањето на ЕД може да биде и преку основање на заедничко друштво – ќерка (подружница) со статус на ЕД од најмалку две друштва од земји-членки, кои не мора да бидат акционерски друштва.¹³ На ист начин, ЕД можат да заосноваат и постојните ЕД меѓу себе или заедно со едно или повеќе капиталски друштва, додека самото ЕД може да основа едно (или повеќе) подружници во форма на ЕД.¹⁴

4) Преобразба. Последна форма е основањето преку преобразба (промена на формата) на едно национално акционерско друштво, кое за најмалку две години имаше подружница во некое држава-членка на ЕУ.¹⁵ Преобразбата на едно акционерско друштво во ЕД нема да резултира

¹⁰⁾ Jonathan Rickford (editor), *The European Company: Developing a community law of corporations : Collected papers from the Leiden University Programme 2002*, Antwerp-Oxford-New York, 2003, стр. 21-22.

¹¹⁾ Членот 2, ставот 2 од Регулацијата за ЕД.

¹²⁾ Членот 32 од Регулацијата за ЕД.

¹³⁾ Членот 2, ставот 3 од Регулацијата за ЕД.

¹⁴⁾ Мирко Васиљевиќ, *Компанијско право: право привредних друштава Србије и ЕУ*, треће издање, Београд: Правни факултет Универзитета у Београду, 2007, стр. 652.

¹⁵⁾ Членот 2, ставот 4 од Регулацијата за ЕД.

со престанување на друштвото или со создавање на ново правно лице.¹⁶ Одлуката за преобразба ја донесува собранието со мнозинство гласови врз основа на одредбите на националниот закон донесен во согласност со членот 7 од *Directive 78/855/EEC*.

2. Уписот на ЕД во трговскиот регистар

За уписот на ЕД, не е создаден некој посебен регистар, па секое ЕД ќе се запишува во истиот регистар на државата каде се запишува ЕД и каде се предвидува запишувањето и на другите трговски друштва, во согласност со *Directive 68/151/EEC*.¹⁷ Со уписот, на фирмата на основаното друштво треба да му се додава и зборот “ЕД“. Во овој случај, тоа ќе се третира во секоја држава-членка како да е акционерско друштво основано согласно со правото на државата-членка каде тоа има регистрирано свое седиште. Известување за уписот или избришување на ЕД од регистарот, ќе биде објавено заинформативни целиво *Official Journal of European Communities*.¹⁸ Формалниот упис на ЕД има значајни последици. Стекнувањето на правен субјективитет е определен од денот на запишувањето во регистар.¹⁹ Државата на запишување го одредува и националното право применлива за ЕД, додека за спречување на фиктивното запишување, Регулативата за ЕД предвидува дека ЕД се запишува во истата држава-членка каде се регистрира главното седиште на друштвото.²⁰

3. Правната регулатива за ЕД

Правната регулатива за основањето, организацијата и функционирањето на ЕД се наоѓа во Регулативата за ЕД и во Директивата за ЕД како додаток на Статутот на ЕД. Регулативата за ЕД е директен применлив извор и едноставно им дава на државите-членки одредени можности и права за нивната примена. Директивата за ЕД, сепак, е наредба за земјиите-членки да ги вклучат одредбите содржани во Директивата во своите национални законодавства.

На врвот на правните извори, се наоѓаат сите оние одредби кои се задолжителни во смисла на тоа дека ниту државите-членки, ниту самите странки не можат да се откажат од нив. Членот 9 (1) од Регулативата за ЕД, делумно ја одредува хиерархијата на овие извори, според кои ЕД ќе се уредува со:

- а) Регулативата;

¹⁶⁾ Членот 37, ставот 2 од Регулативата за ЕД.

¹⁷⁾ Членот 13 од Регулативата за ЕД.

¹⁸⁾ Членот 14, ставот 1 од Регулативата за ЕД.

¹⁹⁾ Членот 16, ставот 1 од Регулативата за ЕД.

²⁰⁾ Членот 7 од Регулативата за ЕД.

- б) Некој друг извор ако ќе биде предвиден од Регулативата или од одредбите на нивните статути;
- в) Во случај на прашањата кои не се уредени со Регулативата, или кога прашањата се делумно уредени со тоа:
 - одредбите на законите на земјите-членки за спроведување на мерките на Заедницата што се врзани особено со ЕД;
 - одредбите на законите на земјите-членки што ќе се спроведуваат за акционерските друштва основани согласно со правото на државата-членка каде има регистрирано седиште;²¹
 - одредбите на статутот на ЕД, на ист начин како и за акционерското друштво основано во согласност со правото на државата-членка каде ЕД има регистрирано седиште.

Како што може да се види, иако ЕД почива на независно право (правото на ЕУ), различно од националните права на државите-членки, националното право на државите-членки, ипак ќе се применува во случај на молчење на правото на ЕУ, и тоа според седиштето на ЕД.²²

4. Структурата на ЕД

Во структурата на ЕД, постои поделба на надлежностите меѓу собранието – како тело за донесување одлуки и органите на управување – како тела одговорни за управување и надзор на работите на друштвото.

а) *Собрание*

Регулативата за ЕД предвидува дека, ЕД треба да има општо собрание на акционерите,²³ предвидувајќи така и надлежностите, односно прашањата за кои собранието има овластување да донесува одлука. Овие прашања ги покриваат *inter alia*: пренесувањето на регистрираното седиште (членот 8 (4)); одобрувањето на условите на планот за спојување (членот 23 (1)); формирањето на холдинг друштвото (членот 32 (6)); преобразбата на акционерското друштво во ЕД – одобрувањето на условите на планот за преобразбата (членот 37 (5) – 37 (7)); именувањето и разрешувањето на членовите на управниот орган (членот 39 (2)); именувањето и разрешувањето на членовите на надзорниот орган (членот 40 (2)); изменувањата и дополнувањата на статутот на ЕД (членот 59). Покрај тоа, Регулативата за ЕД оди понатаму и во надлежноста на собранието вклучува и: *“прашањата за кои надлежност му е даден на собранието на акционерското друштво уредувано според правото на државата-*

²¹) Исто така види членот 9, ставот 2: *“Одредбите на законите донесени од страна на земјите-членки, особено тие што се однесуваат на SE мора да бидат во согласност со Директивите што се однесуваат на акционерските друштва.”*

²²) Милан Недков, Тито Беличанец, Елена Градишки-Лазаровска, *Право на друштвата*, Скопје: Правен факултет „Јустиниан први“, 2009, стр. 38.

²³) Членот 38 (а) од Регулативата за ЕД.

членка (државата на регистрираното седиште), или според статутот на ЕД во согласност со токму тоа право.²⁴ Ова беше еден компромис за кој беше неопходен да се добие одобрување од сите држави-членки, но од друга страна значително ја ослабувал наднационалниот (европскиот) карактер на формата на ЕД.

Собранието треба обично да се состанува еднаш годишно и тоа не подоцна од шест месеци по завршувањето на финансиската година²⁵ во форма на редовна седница, но може да се свикува собранието и со барање на органот за управување, надзорниот одбор или малцинските акционери, кои поседуваат најмалку 10% на основната главнина, во текот на годината во форма на вонредна седница. Ако ова собрание кое се свикува со барање на акционерите кои поседуваат најмалку 10% од главнината, не се состанува, истите имаат право да бараат *“надлежниот судски или управувачки авторитет (...) да одреди собранието да се состанува.”*²⁶ Акционерите кои поседуваат најмалку 10% од капиталот, освен на правото на свикување на собранието, тие имаат право да пополнуваат дневниот ред на свикуваното собрание.

Регулативата содржи некои одредби за гласањето кога се работи за донесувањето на одлуки во собрание, кои одредби се од диспозитивен карактер. Одлуките во собранието ќе се донесуваат со мнозинство гласови, освен ако правото на државата-членка каде ЕД има регистрирано свое седиште, не предвидува поголемо мнозинство,²⁷ додека за промена на статутот на ЕД потребно е мнозинство од две третини од акциите со право на глас од постигнатиот кворум.²⁸ Регулативата содржи и некои одредби за одлучувањето во случај ЕД да има две или повеќе класи на акции. Значи, кога ЕД има две или повеќе класи на акции, секоја одлука на собранието ќе биде предмет на посебно гласење на акциите од секоја класа на акциите, правата на која класа се погодени од таа одлука.²⁹ Исто така, кога за донесувањето на една одлука треба да се обезбедува мнозинство гласови наведени во членот 59 (1) или 59 (2), оваа мнозинство исто така ќе се бара за посебно гласање за посебно гласање на секоја класа на акциите, правата кои се погодени од релевантната одлука.³⁰

б) Органите на управување и надзор

За разлика од Предлог Регулативата од 1991 година, која на спорен

²⁴) Членот 52 од Регулативата за ЕД.

²⁵) Членот 54, ставот 1 од Регулативата за ЕД.

²⁶) Членот 55, ставот 3 од Регулативата за ЕД.

²⁷) Членот 57 од Регулативата за ЕД.

²⁸) Членот 59, ставот 1 од Регулативата за ЕД.

²⁹) Членот 60, ставот 1 од Регулативата за ЕД.

³⁰) Членот 60, ставот 2 од Регулативата за ЕД.

начин ја овластуваше државата-членка да воспостави една единствена структура на управување на регистрираното ЕД во нејзината територија, сегашната Регулатива им овозможува на основачите на ЕД да донесат одлука за воспоставување *“или орган на управување и надзорен одбор (двостепениот систем) или орган на управување (едностепениот систем)“*.³¹ Со ова, на сите држави-членки им се бара да го вклучат оваа опција за ЕД во нивните национални права. За повеќето од државите-членки ова барање за управувачкиот систем на акционерското друштво беше нешто ново. Така, според законодавството на Германија, сите акционерски друштва треба да се определат за двостепениот систем, за акционерските друштва на Велика Британија едностепениот систем, додека правото на Франција и Холандија нуди можност за избор.³² Оваа флексибилност е предвидено за да му се даде што е можно повеќе атрактивност на формата на ЕД, со самиот факт дека на времето на своето основање, на друштвото му се дава можност за избор на структурата на управување која ќе му одговара најдобро на интересите на таквото друштво.

Одредбите на Регулативата за ЕД кои се однесуваат на системите на управување на ЕД, се организирани во таков начин што: двостепениот систем се третира во членовите 39-42, едностепениот систем во членовите 43-45, додека членовите 46-51 содржат правила кои се заеднички за двата системи. Меѓутоа, потребен е еден компромис со цел да се надмине противењето на државите-членки кои наметнуваат само еден вид на структура во однос на системот на управување на ЕД за националните акционерски друштва. Како резултат, Регулативата за ЕД ги овластува државите-членки кои обезбедуваат само еден вид на систем за акционерските друштва *“да ги усвојат соодветните мерки за ЕД“*.³³

1) *Двостепениот систем на управување*. Овој систем се состои од две органи: органот на управување и органот за надзор, со тоа што никој од членовите не може да служи на двете органи истовремено, иако членот на надзорниот орган може да се именува да дејствува како член на органот на управување во случај на создавање на празнина во тој орган, функцијата како член на надзорниот орган тогаш се суспендира (членот 39 (3)). Улогата на надзорниот орган е да ја надгледува работата на органот на управување, што подразбира контрола и следење на органот на управување. Членовите на надзорниот орган се именуваат од страна на акционерите во општото собрание. Од друга страна, органот на управување е надлежен за управувањето со ЕД,³⁴ но има и обврска да му достави

³¹⁾ Членот 38 (b) од Регулативата за ЕД.

³²⁾ Jonathan Rickford (editor), цит. дел., стр. 23.

³³⁾ Членот 39, ставот 5 и членот 43, ставот 4 од Регулативата за ЕД.

³⁴⁾ Членот 39, ставот 1 од Регулативата за ЕД.

редовно извештај на надзорниот орган, односно да му ги достави веднаш информациите за настаните кои можат да имаат значително влијание врз ЕД и да одговори на прашањата поставени од страна на членовите на надзорниот орган.³⁵ Членовите на управувачкиот орган се именуваат и разрешуваат од страна на надзорниот орган.³⁶ Органот на управување исто така, освен управувањето, има надлежност да создава облигациони односи со трети лица, односно да го претставува друштвото. Една од предностите на двостепениот систем е тоа што може да се создава институционална и персонална поделба помеѓу управувачкиот и надзорниот орган, што истовремено помага полесно да се разбере и применува разграничувањето на одговорностите и овластувањата во рамките на друштвото.³⁷

2) *Едностепениот систем*. Според структурата на едностепениот систем, ЕД се управува од еден орган на управување, наместо еден надзорен и управувачки орган.³⁸ Членовите на органот на управување се именуваат и се разрешуваат од страна на акционерите во општото собрание. Статутот на ЕД може да го определи бројот на членовите на управувачкиот орган или правилата кои предвидуваат нивните овластувања, но и државата-членка може да одреди вакво нешто.

3) *Заедничките правила за двата система*. Членовите на органите на ЕД се именуваат за времетраење кое е дефинирано со самиот статут на ЕД, но кое не може да ги надминува шест години, со право на повторен избор (членот 46). Статутот на ЕД може да предвиди едно друштво или некој друг правен субјект да биде член на некој од органите на ЕД, под услов законодаството на државата-членка каде ЕД има регистрирано свое седиште а кое законодавство се однесува на акционерските друштва поинаку не го предвидел (членот 47 (1)). Статутот на ЕД, исто така, ќе направи листа на категориите на трансакциите за кои потребно е одобрение од надзорниот орган за органот на управување кај двостепениот систем, или една изрична одлука од страна на органот на управување во едностепениот систем (членот 48 (1)). Членовите на органите на ЕД се должни да не ги откриваат информациите кои се однесуваат на ЕД, а чие откривање може да биде штетено за интересите на друштвото (членот 49).

Заклучок

Од создавањето на Европската економска заедница во 1958 година, друштвата кои ја вршеле својата дејност преку своите подружници надвор од територијата на државата каде што ги имале регистрирано

³⁵⁾ Членот 41 од Регулацијата за ЕД.

³⁶⁾ Членот 39, ставот 2 од Регулацијата за ЕД.

³⁷⁾ Petri Mäntysaari, *Comparative corporate governance: shareholders as a rule-maker*, Berlin: Springer, 2005, стр. 70.

³⁸⁾ Членот 43 од Регулацијата за ЕД.

своите седишта се соочувале со значителни тешкотии. Различните и контрадикторни закони кои постоеле во рамките на земјите-членки заедно ја направија речиси невозможно создавањето и функционирањето на таквите меѓународни друштва, и повремено законски или практично невозможно. Со оглед дека правните системи на земјите-членки на ЕУ, биле базирани на две различни традиции: англосаксонската и граѓанското право, секоја држава-членка имало создадено свое законодавство во рамките на овие традиции, кои иако слични на многу прашања во однос на правото на друштвата, разликите останале евидентни.

Европското друштво или *Societas Europaea* – SE претставуваше еден „голем напредок“ за друштвата кои дејствуваа во рамките на земјите-членки на ЕУ. Досега таквите друштва мораа да формираат цела мрежа на подружници во сите територии на земјите каде дејствуваа. Со оглед на одложувањето на усвојувањето на Статутот на Европското друштво, по повеќе од три децении несогласување, Европската Комисија конечно го усвоил во 8 октомври 2001 година, Регулативата 2157/2001 и Директивата 2001/86/ЕС. Правниот режим кој го уредува ЕД е исклучително сложен, во прво читање тешко рзбирлив и често упатува на националното право. Затоа, нема да биде претерано ако се каже дека има толку различни режими колку што има земји-членки. Регулативата има за цел друштвата основани во повеќе од една држава-членка, да бидат во можност да се соединат и дејствуваат во цело ЕУ врз основа на еден единствен пакет на правила и унифицирано управување. Ова ќе дава можност да се избегне потребата за основање на подружници регулирани од различни национални закони.

Користена литература

- [1] Andenas, Mads and Frank Wooldridge. *European comparative company law*, New York: Cambridge University Press, 2009.
- [2] *Council Directive 2001/86/EC* of 8 October 2001 supplementing the Statute for a European company with regard to the involvement of employees (OJ L 294, 10.11.2001).
- [3] *Council Regulation (EC) No 2157/2001* of 8.10.2001 on the Statute for a European company (SE) (OJ L 294 10.11.2001).
- [4] Gold, Michael, Andreas Nikolopoulos, Norbert Kluge. *The European company statute: the new approach to corporate governance*, Bern: Peter Lang, 2009.
- [5] Mäntysaari, Petri. *Comparative corporate governance: shareholders as a rule-maker*, Berlin: Springer, 2005.
- [6] Недков, Милан, Тито Беличанец, Елена Градишки-Лазаровска. *Право на друштвата*, Скопје: Правен факултет „Јустиниан први“, 2009.
- [7] Rickford, Jonathan (editor). *The European Company: Developing a community law of corporations : Collected papers from the Leiden*

- University Programme 2002*, , Antwerp-Oxford-New York, 2003.
- [8] Васиљевић, Мирко. *Компанијско право: право привредних друштава Србије и ЕУ*, треће издање, Београд: Правни факултет Универзитета у Београду, 2007.